Authoring : *Dipla Anthi* *(6/7/2001)*
For citation : *Dipla Anthi , «Ύαγνις», 2001, Encyclopaedia of the Hellenic World, Asia Minor*
URL: <http://www.ehw.gr/l.aspx?id=6575>

Ύαγνις

Summary :

Ο Ύαγνις ή Άγνις ήταν μυθικός μουσικός από τη Φρυγία. Θεωρείται επινοητής του αυλού και της αυλητικής τέχνης. Αποτελούσε μαζί με το Μαρσύα και τον Όλυμπο μέλος της Φρυγικής Τριάδας. Σύμφωνα με την παράδοση, η δράση του τοποθετείται την περίοδο που στην Αθήνα βασίλευε ο Εριχθόνιος.

Main Role

μουσικός

---

1. Μυθική παράδοση και δράση

Ο Ύαγνις ή Άγνις[1] ήταν μυθικός μουσικός από τις Κελαινές Φρυγίας και μέλος της Φρυγικής Τριάδας. Επινοητής του αυλού, της αυλητικής τέχνης, της Φρυγίου αρμονίας, κάποιων νόμων,[2] του τρίχορδου και του διάτονου γένους.

Η δράση του τοποθετείται από την παράδοση στα χρόνια που στην Αθήνα βασίλευε ο Εριχθόνιος.[3] Ανήκε στην αποκαλούμενη Φρυγική Τριάδα, μαζί με το Μαρσύα και τον Όλυμπο, μαθητή του τελευταίου. Σύμφωνα με μια παράδοση, ο Ύαγνις υπήρξε μαθητής του Μαριανδυνού, ο οποίος εισήγαγε ή ανανέωσε τη θρηνητική αυλωδία.[4] Ο Ύαγνις, εξάλλου, αναφέρεται ως ευρετής του αυλού, τόσο του απλού όσο και του δικάλαμου,[5] καθώς και της αυλητικής τέχνης.[6] Από άλλη πηγή μαθαίνουμε ότι ο Ύαγνις όχι μόνο πρώτος εφηύρε τον αυλό στις Κελαινές, αλλά και πρώτος έπαιξε στον αυλό τη Φρύγιο αρμονία και μια σειρά από νόμους, τον επιτύμβιο, της Μητέρας-Θεάς (Κυβέλης), του Διονύσου και του Πανός.[7] Ο Ύαγνις εξάλλου αναφέρεται και ως επινοητής του τριχόρδου και του διάτονου γένους.[8] Δεν είναι σίγουρο εάν εδώ με τον όρο τρίχορδον εννοείται το όργανο, γνωστό επίσης ως πανδούρα, με τρεις χορδές και μικρό ηχείο, το μόνο ελληνικό όργανο με λαιμό της οικογένειας των λαούτων,[9] ή το τρίχορδον σύστημα παιξίματος της πρωτόγονης λύρας, που είχε τρεις χορδές και στηριζόταν σε τρεις ήχους, έναν υψηλό, ένα μεσαίο και ένα χαμηλό.[10] Γένος ήταν ένα είδος διαίρεσης του τετραχόρδου, ενός πρωτόγονου συστήματος 4 συνεχόμενων νοτών, του οποίου οι ακραίες νότες (οι «εστώτες») σχημάτιζαν μια 4η καθαρή.[11] Το διάτονον, αρχαιότερο, απλούστερο και φυσικότερο από τα τρία παραδιδόμενα γένη, βασιζόταν σε διαστήματα τριών τόνων και ενός ημιτονίου. Το άκουσμά του εκτιμάται ως πιο ανδροπρεπές και αυστηρό.

Η επινόηση και διάδοση του αυλού, της αυλητικής τέχνης και της Φρύγιου αρμονίας αποδίδεται και γενικά στους Φρύγες[12] ή στη Φρυγική Τριάδα. Ανάμεσα στα μέλη της Φρυγικής Τριάδας εξάλλου γίνεται και η εξής κατανομή: Μαρσύας και Ύαγνις ανακαλύπτουν τον αυλό και τη Φρύγιο αρμονία, ενώ ο Όλυμπος τον αυλητικό νόμο.[13] Οι Φρύγες παραδίδονται και ως ευρετές ειδικότερα του θρηνητικού αυλού.[14]

Η Φρύγιος αρμονία επισημαίνεται ότι ακούγεται καλύτερα στα πνευστά όργανα. Ειδικότερα σημειώνεται ότι ο αυλός έχει την ίδια δύναμη με τη Φρύγιο αρμονία, καθώς δημιουργούν το ίδιο οργιαστικό και παθητικό άκουσμα.[15] Με την παρατήρηση αυτή εξάλλου συνάδει και η καταγωγή των ευρετών της Φρυγίου αρμονίας, του Υάγνιδος, του Μαρσύα και του Ολύμπου, από τη Φρυγία, πατρίδα και του αυλού.[16]

---

1. Η γραφή «Άγνις» μάς παραδίδεται από τον Κλήμεντα Αλεξανδρέα (*Στρωμ.* 1.76.15) και από ένα όψιμο αυτοκρατορικό μωσαϊκό, όπου ο μουσικός εικονίζεται να διδάσκεται το διπλό αυλό από τη μούσα Ευτέρπη και να ονοματίζεται από σχετική επιγραφή: *Antike Denkmäler. Kaiserlich Deutsches Archäologisches Institut* 1.4 (Berlin 1889), πίν. 49.

2. Νόμος: Ορισμένος τύπος μουσικής σύνθεσης και εκτέλεσης θρησκευτικής μουσικής (ωδές, ύμνοι κ.λπ.) ευρείας αναγνώρισης και αποδοχής. Ήταν αυστηρού και σοβαρού χαρακτήρα και υψηλών καλλιτεχνικών αξιώσεων. Κάποιοι νόμοι ονομάζονταν από το μουσικό που τους εισήγαγε, από τον τόπο καταγωγής ή καθιέρωσής τους και από τη θεότητα με την οποία συνδέονταν.

Ύαγνις

3. *Πάριον Χρονικόν*, στίχ. 10 (Jacoby). Αυλωδία: Τραγούδι με τη συνοδεία αυλού. Προϋπέθετε τη συμμετοχή ενός αυλητή, συχνά φρυγικής καταγωγής, και ενός τραγουδιστή, του αυλωδού. Πιο σημαντικός θεωρούνταν ο ρόλος του τελευταίου, ο οποίος και λάμβανε το βραβείο στους σχετικούς διαγωνισμούς.

4. *Σχόλιο* σε Αισχ., *Πέρσ.* 940-941.

5. Διοσκουρίδης, *Anth. Graec.* 9. 340· Νόνν., *Δ*. 39.374· Apul., *Flor.* 3. Αυλός δικάλαμος: Ζεύγος άνισων αυλών, με διαφορετικό αριθμό οπών, που παίζονταν μαζί. Ο δεξιός ίσως έπαιζε τη μελωδία, ενώ ο αριστερός την υποστήριζε.

6. Πλούτ., *Ηθ.* 14 και *Περί Μουσικής* 1133A (παραπέμπει στη *Συναγωγή των περί Φρυγίας* του Αλεξάνδρου), 1133F.

7. *Πάριον Χρονικόν*, στίχ. 10 (Jacoby).

8. Κλήμ. Αλ., *Στρωμ.* 1.76.15.

9. Higgins, R.A. – Winnington-Ingram, R.P., “Lute-players in Greek Art”, *JHS* 85 (1965), σελ. 62-71, πίν. 16-17.

10. Διόδ. Σ. 1.16.1 (ευρετής του φέρεται ο Ερμής).

11. Τετάρτη καθαρή: Διάστημα δύο τόνων και ενός ημιτονίου.

12. Αθήν. 14.625E.

13. Αυλητικός νόμος: Σόλο μελωδία για αυλό. Ο πλέον σημαντικός ήταν ο λεγόμενος Πυθικός νόμος, που τον καθιέρωσε ο περίφημος Αργείος αυλητής Σακάδας από τη μελωδία με την οποία πήρε το πρώτο βραβείο στην αυλητική κατά τα Πύθια του 586 π.Χ.

14. Poll., *Onom.* 4.75. Θρηνητικός αυλός: Χρησιμοποιούνταν κατά τους ολοφυρμούς στις νεκρικές τελετές. Ήταν αρκετά μακρύς, με ήχο βαθύ («βαρύφθογγο») και θρηνητήριο.

15. Αριστλ., *Πολιτ.* 1342 a-b.

16. Ανωνύμου, *Σύγγραμμα περί Μουσικής* 28 (Bellermann).

Bibliography :

Anderson W.D., *Music and Musicians in Ancient Greece*, Ithaca – London 1994

West M.L., *Ancient Greek Music*, Oxford 1994

Michaelides S., *The Music of Ancient Greece. An Encyclopaedia*, Faber & Faber, London 1978

Abert A., "Hyagnis", *RE 8.2*, 1913, 2.624

Webliography :

Αυλός

http://155.207.128.15/Arion/pages/aulos.htm